

Ridicarea monumentului lui Emanuil Ungurianu

Monumentul lui E. Ungurianu

acest scop, D-sa convoacă la 12 Nov. 1929, într'o ședință la Muzeul Bănățean, pe reprezentanții autorităților și diferitelor Instituțiuni locale, când ia ființă „Comitetul de inițiativă și patronaj pentru ridicarea unui monument în Timișoara, marelui român Emanuil Ungurianu“.

La 28 Iunie anul trecut, a avut loc în Timișoara, în cadre festive, desvelirea monumentului ridicat în acest oraș, marelui bănățean *Emanuil Ungurianu*.

Inițiativa ridicării monumentului, a pornit din partea d-lui dr. Alexandru Marta, primpreședintele Curții de Apel din localitate. D-sa, la moartea lui Emanuil Ungurianu, exprimând condoleanțele magistraturii, Municipiului Timișoara al cărei cetățean de onoare fusese marele defunct, vine totdeodată și subscie cel dintâi, din partea magistraturii, suma de 5 mii Lei pentru alcătuirea unui fond care să servească la ridicarea monumentului ce se va înălța în Timișoara, lui Em. Ungurianu.

În acelaș timp d-l Marta se ocupă de constituirea unui Comitet care să se îngrijească de ridicarea monumentului proiectat, și în

Comitetul a fost alcătuit precum urmează:

Președinte: *General George Domășneanu*, atunci primarul Municipiului Timișoara.

Vicepreședinți: *Dr. Patrichie Țucra*, protopopul Timișoarei, Colonelul (azi General) *Boboc* și *Dr. Mihail Groșșian*.

Secretar: *George Postelnicu*.

Casier: Profesor *George Draghinescu*.

M e m b r i :

Dr. Victor Vălcovici, actualul Ministru al Comunicațiilor, pe atunci rector al Școalei Politehnice;

Dr. Alexandru Marta, primpreședinte al Curții de Apel din Timișoara;

Dr. Amel Cosma, fost Ministru;

Dr. Lviu Cigăreanu, fost prefect al județului Timiș;

Profesor Ioan Petrovici, inspector general al învățământului secundar;

Profesor Sabin Evuțian, inspector-șef al Regiunii I-a școlară;

Alexandrina Vidrighin, fostă președintă a Reuniunii Femeilor Române din Timișoara;

Ioan Oprea, fost președinte al Camerii de Comerț și Industrie;

Dr. Victor Mercea, decanul Baroului Advocaților;

Dr. Aurel Câdea, inspector general sanitar;

Inginer Victor Vlad, profesor la Școala Politehnică;

Dr. Ioachim Miloia, directorul Muzeului Bănățean;

Inginer Adam Cucu, inspector-șef al Serviciului Geodezic;

Dr. Iuliu Coste, fost prefect;

Dr. Antoniu Bogdan, fost prefect;

Dr. Ioan Doboșan, fost primar al Municipiului Timișoara;

Dr. Lucian Georgevici, fost primar al Municipiului Timișoara;

Emil Grădinariu, consilier cultural;

Dr. Iuliu Ionescu, subprefect.

Odată constituit Comitetul, se începe apoi imediat acțiunea pentru strângerea sumelor necesare pentru ridicarea monumentului.

Demersurile Comitetului au cel mai strălucit succes.

Era de așteptat ca apelurile făcute să fie primite cu înșuflețire și să găsească inimi generoase pentru un așa de frumos și măreț scop ca acela ce era de a eterniza în bronz figura marelui binefăcător ce fusese Emanuil Ungurianu. Vom arăta imediat mai jos numele tuturor acelor cari au contribuit la ridicarea monumentului.

De îndată ce contribuțiunile încep să curgă și fondul monumentului să se mărească, Comitetul ia măsuri pentru angajarea lucrărilor monumentului.

Se alcătuește în acest scop o Comisiune tehnică restrânsă, formată din d-nii ing. Victor Vlad și dr. Ioachim Miloia, care e încredințată atât cu conducerea și supravegherea lucrărilor generale cât și cu executarea a o parte din aceste lucrări ce urmau a se face, în regie proprie de către Comitet.

Banca „Timișana“ din localitate contribuisă pentru monument donând din Cariera sa dela Vașcău marmora de care era nevoie. Extragerea însă și prelucrarea marmorei cădea în grija Comitetului, adică a Comisiunii sale tehnice.

Comisiunea alcătuește programul lucrărilor dela Vașcău, le angajează, și în acelaș timp Comitetul încredințează executarea bustului, sculptorului George Groza.

După un timp, lucrările dela Vașcău sunt gata. Comisiunea le recepționează și dispune aducerea plăcilor de marmoră la Timișoara. Sculptorul Groza e și el gata cu bustul, îl prezintă Comitetului și este acceptat, după care îl dă să se toarne în bronz, angajându-l Fabricii de turnătorie Frații Rășcanu din București.

Se intervine după aceia și se obține din partea orașului Timișoara ca monumentul să fie ridicat în grădina publică din fața Castelului Huniade de lângă Teatrul comunal.

Pe dealtăparte se fac demersuri pentru obținerea autorizației Comisiunii monumentelor publice din Ministerul Instrucțiunii, pentru ridicarea monumentului.

Intre timp nefericitul artist Groza moare la Brașov.

În urma acestei neașteptate nenorociri, lucrările ce-l priviau pe artist se întrerup. Era de făcut macheta monumentului, cerută de Minister în vederea eliberării autorizației solicitate, era apoi angajamentul artistului față de Fabrica de turnătorie care trebuia schimbat și înfârșit erau diferite alte lucrări menționate în angajamentul dintre artist și Comitetul pentru ridicarea monumentului.

Comitetul reia el asupra sa toate aceste lucrări ce mai erau de făcut.

La 1 Iunie 1931 monumentul lui Ungurianu este înfârșit complet terminat, iar la 28 Iunie acelaș an, are loc desvelirea monumentului, participând la această măreață festivitate autoritățile civile și militare, clerul, școlile, reprezentanții diferitelor asociațiuni și numeros public.

Contribuțiunile făcute pentru ridicarea monumentului, au fost următoarele:

A. În natură:

1. Banca „Timișana“ din Timișoara a donat toată marmora de care a fost nevoie.

2. Asociațiunea meseriașilor români din Timișoara: două vase de bronz atașate la soclul monumentului.

Descvelirea monumentului ridicat lui Emanuil Ungurianu

B. In bani:

1. Municipiul Timișoara: 3 subvențiuni de: 50.000, 20.000 și 15.000 Lei, în total — — — — —	85.000 Lei
2. Prefectura județului Timiș-Torontal: 2 subvențiuni de câte 40.000 Lei — — — — —	80.000 „
3. Camera de Comerț din Timișoara — —	20.000 „
4. Baroul avocaților din Timișoara — —	10.000 „
5. Banca „Albina“ — — — — —	10.000 „
6. Cercul militar-civil din Timișoara — —	5.000 „
7. Dr. Alexandru Marta din partea magistraturii — — — — —	5.000 „
8. Reuniunea Femeilor române din Timișoara	5.000 „
9. Asociațiunea „Astra“ din Timișoara —	5.000 „
10. Ing. Adam Cucu din Timișoara — —	5.000 „
11. Căminul comunal de ucenici No. 1 — —	1.453 „
12. Căminul comunal de ucenici No. 4 — —	1.053 „
13. Căminul comunal de ucenici No. 3 — —	1.010 „
14. Căminul comunal de calfe — — —	870 „
15. Căminul comunal de ucenici No. 2 — —	785 „
16. Orfelinatul comunal „Regina Maria“ —	750 „
17. Dr. Aurel Anuica avocat — — — —	500 „
18. Școala comunală de ucenici — — —	200 „
In total — —	236.621 Lei

Cheltueli cu monumentul:

A)

1. Prelucrarea marmorei la cariera din Vașcău	54.058 Lei
2. Diferite spese de deplasare și întreținere (5960+6142) — — — — —	12.102 „
3. Transportul marmorei la Timișoara (5978+1800+272) — — — — —	8.050 „

B)

4. Executarea bustului, proiectul monumentului, etc. (55.000+6242) — — — — —	61.242 „
5. Noi desene și planuri pentru proiectul monumentului — — — — —	4.000 „
6. Macheta monumentului — — — —	3.000 „
7. Turnarea bustului în bronz — — —	25.000 „
8. Transportul bustului dela București — —	728 „

C)

9. Substrucțiua monumentului — — — —	20.000 „
10. Montarea monumentului — — — —	20.000 „

D)

11. Curățirea monumentului (300+4.400)	—	4.700	„
12. Cheltueli poștale și diverse	— — — —	1.025	„

E)

13. Subvenție revistei „Analele Banatului“ pentru numărul închinat lui E. Ungurianu	-- -- --	<u>22.716</u>	„
In total Lei		236.621.—	

La 17 Iulie 1931, Comitetul pentru ridicarea monumentului, și-a ținut ultima sa ședință, încheindu-și cu deplin succes frumoasa sa activitate.

Monumentul lui Emanuil Ungurianu străjuește astăzi în bronz la porțile Castelului Huniade, fiind primul monument românesc al Timișoarei.

G. P.